

NR.7

TÄHEKE

1985

ISSN 0134-2266

SÜNNIMAA SÜNNIPÄEV

Igal inimesel on üks paik, mida ta eriti kalliks peab. See on kodukoht, sünnimaa. Sinu ja minu sünnimaa, Nõukogude Eesti, tähistab 21. juulil oma neljakümne viiendat sünnipäeva. Milline sa oled, sünnimaa?

OLED KÕIGE KALLIM MAA. Siin elavad meie vanemad, mängusõbrad, kooli- ja töökaaslased. Siin on meie kodu. Ema ja isaga jagad oma rõõme ja muresidki. Nemad ikka mõistavad sind.

OLED TÖÖKAS MAA. Sõites mööda Eestit näed kõikjal uusehitusi. Kerkivad uued kolhoosikülad, farmid, koolid, tehased ja linnaosad. Ikka selleks, et meil oleks parem töötada ja elada. Põllumees harib hoolega põldu, et saada rikkalik saak. Tema tööst tulevad meie lauale leib ja kartul, liha ja piim. Kõik inimesed püüavad hoolsamini töötada, et toota rohkem ja paremaid kaupu meie kõikide jaoks.

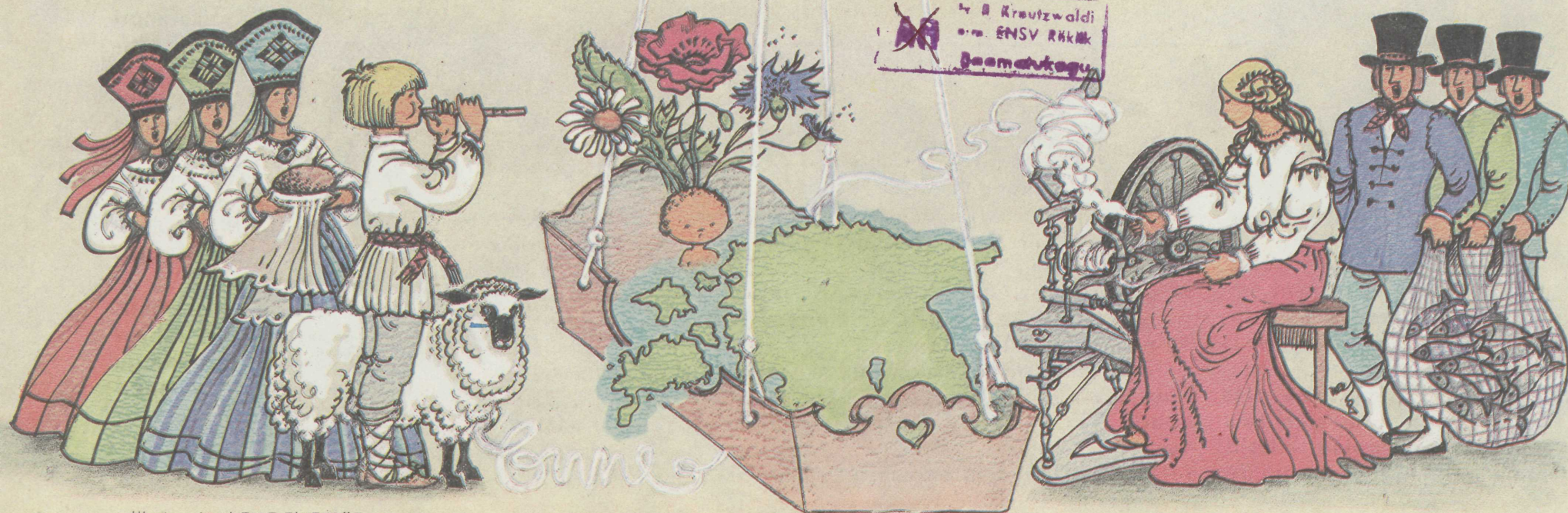
OLED ILUS MAA. Siin on palju järvi ja jõgesid, ilusaid männi-

kuid, kuusemetsi ja kasesalusid. Erilise võlu annab Eestile meri oma liivaste randadega. Mere ääres asuvad paljud meie linnad: Tallinn ja Pärnu, Haapsalu ja Kingissepa. Merest saame kala, metsast puid, marju ja seeni. Loodus on meie kõigi ühine vara, seepärast peame tema rikkusi hoidma.

OLED VÄIKE KILLUKE SUUREST KODUMAAST. Sul on palju sõpru. Osa sellest, mida me toodame, saadame teistesse vennasvabariikidesse. Nemad jälle annavad meile seda, mida meie vajame. Nii elame ühise suure perena.

Juulikuus toimub Tallinnas laulupidu. Pealinna sõidab tuhandeid lauljaid, tantsijaid ja pillimehi. Tulevad külalised teistest liiduvabariikidest. Siis kõlavad laulud kodumaast, rahust ja sõprusest. Soovime, et iga külaline viiks meie vabariigi sünnipäevapeolt kaasa kauni mälestuskillu meie rahva südamesoojusest, ühistest lauludest ja maa ilust.

ELJU MARDI

IGAÜHEL OMA PILL. KOKKU TULEB

Siin see «Perepill» õngi. Isa Kalle, ema Lea, lapsed Tarmo, Karmen, Merilii, Rene ja Reelika. Keskel seisab onu Heino Koosa, kes mängib kontrabassi.

Selle pere isa on muusika saatel kasvanud. Tema kodus mängiti löötpilli ja kannelt, lauldi. Isal on hästi meeles, kuidas tema lapseas pere rahvamajja pidudele sõitis. Hobune rakendati saani või vankri ette, laste- ja pillikoorrem laoti peale. Rahvamaja saalis sai igaüks oma pilli pihku ja pidu võis alata. Isa sikutas lõotsa, ema sõrmitses kannelt, tütre-pojad aitasid jaurami, triangli ja muude

mänguriistadega kaasa. Sekka lauldi. Tore oli nii mängijatel kui ka kuulajatel. Selle pere ema on ka muusika saatel kasvanud. Temagi kodus kõlasid pilli- ja lauluhääled ning lapsed tegid koos vanematega kontserte. Nii ema ja isa pillimängu ning lauluga harjusidki, hakkasid muusikat väga armastama. Nüüd kasvavad nende viis last muusika saatel. Sellel perel on oma orkester.

See on Raidsalude «Perepill» Tartust. Isa Kalle Raidsalu on orkestri juht ja mängib ise nii löötpilli kui kannelt. Need mõlemad on vanad pillid, klahvid-keeled vanaisa sõrmedega siledaks kulutatud. Ema Lea pill on kannel. Kõige vanem poeg Tarmo oskab lõotsa ja kannelt, lisaks veel jauramit. Karmen on viiuldaja. Ta õpib juba viiendat aastat muusikakoolis viiuliklassis. Merilii sätib oma põlvedele akordio-

ni. René käib alles esimeses klassis ja muusikakooli ettevalmistusklassis. Tallegi meeldib akordion ja ta paistab selle tagant juba päris hästi välja. Viieaastane Reelika seisab taburetil, et teda paremini näha oleks, ja finistab trianglit. Üks kassilaul on tal ka selge. Seda lauldes mõtleb ta alati oma maakodu Kiisu-Miisule ja siis läheb esinemine ilusasti.

«Perepill» laseb kõlada rahvamuusikal ja laulab rahvalike laule. Need on niisugused lood-laulud, mida juba vanavanaemad ja vanavanaisad meelsasti kuulasid. Kuulajatest ei ole praegugi puudust. Perekond Raidsalude orkestrit kutsutakse kõikjale esinema. Nad on laulnud ja mänginud «Vanemuise» ballidel ja Tartu muusikapäevadel, osalenud olümpiamängude kontsertidel, käinud pillidega läbi peaaegu kogu Eesti. Iga esinemist on saatnud tugev aplaus ja suured-suured lillekimbud. Hoogne rahvamuusika on teinud meele rõõmsaks paljudel inimestel. Mängijad-lauljad on ise ka väga rõõmsad. «Perepill» on rõõmus pill. Kui tuled Tallinna Komsomolnimelisele staadionile rahvakunstiõhtule, vaata hoolega kõiki esinejaid. Ehk tunned «Perepilli» ära.

AGNES JÜRGENS

SÕPRUS

MARIKA JOHANSON

MIS JUHTUB LAPSEGA, KES ON ISEKAS JA AHNE; KES HOIAB KÕIK ENDALE NING TUNNEB KADEDUST TEISTE RÕOMUST; KES EI LÄHE KUNAGI APPI JA ON ARG! MIDAGI EI JUHTU! ÕIGUS.

TA VÕIB TEHA PIKKI SUUSALIUGE, SUPELDA SOOJAS MEREVEES, SÜÜA MAITSYVAID KOMME... NAGU KÕIK TEISEDKI... AINULT TAL POLE ÜHTEGI SÕPRA.

AGA MIS VÄÄRT ON KOLLANE PÄIKE, VALGE LUMI, SININE VESI JA IMEHEAD MAIUSTUSED ILMA TÕELISTE SÕPRADETA!

ÄRATUSKELL

IVI KÜLA

KRISTA POLE ENAM VÄGA VÄIKE. TA OSKAB AMMU KÄIA JA ISE LASTEAEDA MINNA.

AGA KRISTA JÄÄB LASTEAEDA ALATI HILJAKS, SEST TA MAGAB HOMMIKUL KAUA. KRISTA MAGAB SELLEPÄRAST KAUA, ET TAL ON VÄGA VÄIKE ÄRATUSKELL.

VÄGA VÄIKE ÄRATUSKELL EI OSKA VEEL KÄIA. KUI ÄRATUSKELL KÄIA OSKAKS, SIIS TA LÄHEKS KRISTA JUURDE JA RAPUTAKS KRISTA UNEST ÜLES. AGA VÄGA VÄIKE ÄRATUSKELL, KES EI OSKA VEEL KÄIA, SEISAB, JALAD HARKIS, HELISEB JA RAPUTAB AINULT ISEENNAST.

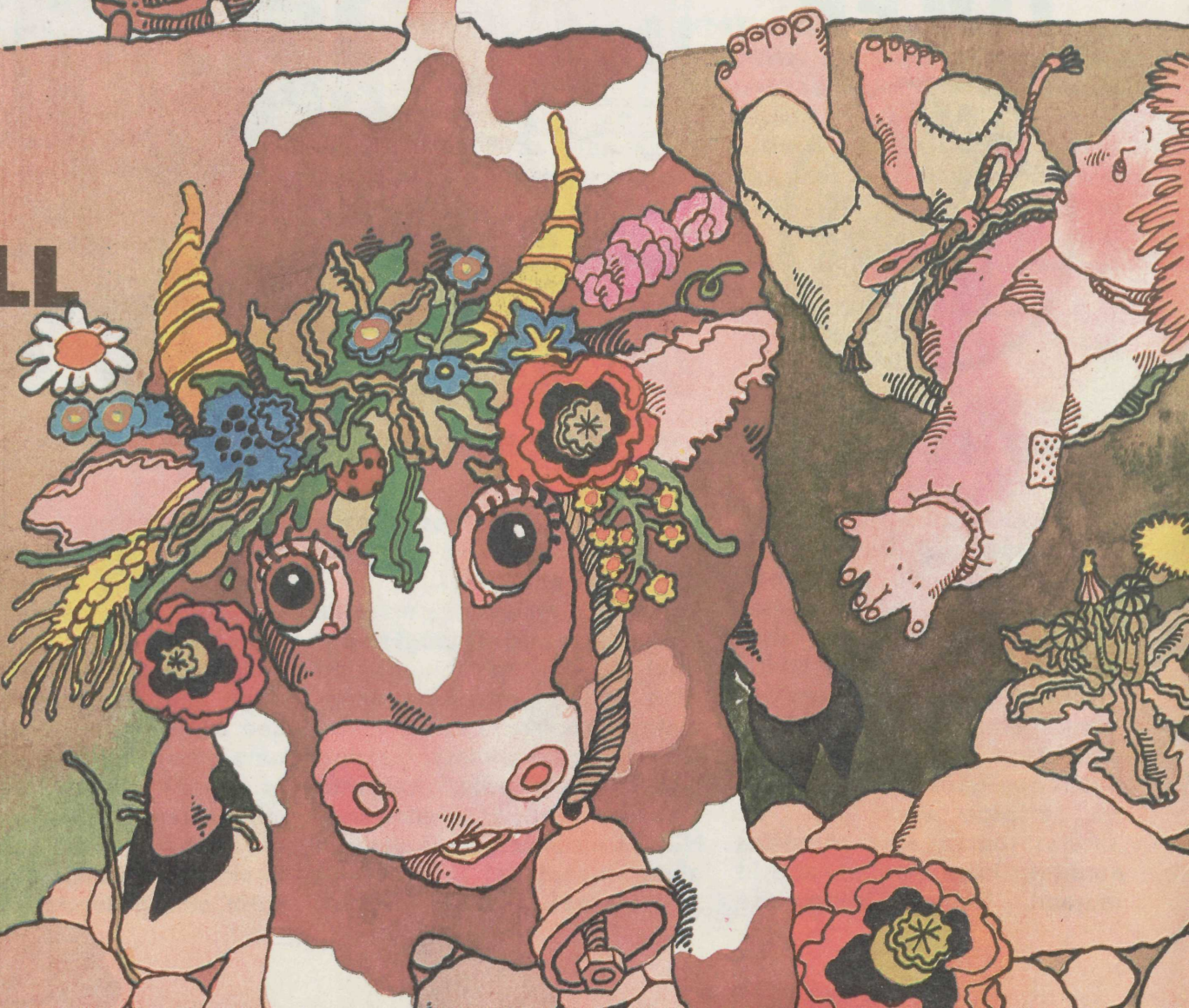
KUI ÄRATUSKELL SUUREMAKS SAAB JA KÄIMA ÕPIB, SIIS KRISTA EI JÄÄ ENAM LASTEAEDA HILJAKS.

Illustreerinud EVI VALDOV

KARJA KUNINGAS

EVI PROOSA

Vanaisa jutustas väiksele Peedule, et kui tema juba nii suur oli, kui Peedu praegu, käis ta karjas. Karjapoiss on kuningas! Tema kindraliks on Muri ja alamateks lehmad, lambad ja notsud. Karjas tegi noor vanaisa suure tohust pasuna ja tuututas: «Tutu-lutu!» Peedu tahaks ka karjas käia.

Siis rääkis vanaisa veel, et kui kiinid lendasid, jooksid ta alamad metsa laiali. Kiin on kärbse moodi putukas, kes loomi valusalt hammustab. Seepärast loomad teda kardavadki ja padrikusse peitu põgenevad. Vahel, kui karjapoiss tukkuma jäi või ennast marju korjama unustas, läksid loomad vilja tallama. Sellise hooletuse eest võis naha peale saada.

Peedu ei taha olla selline kuningas, kellele naha peale antakse. Tema tahaks olla niisugune kuningas, kes ainult mättalt marju sööb ja pasunat puhub: «Tutu-lutu! Tutu-lutu!»

VÖLUMARJAD

KAI VASAMÄE

Jüri mängis veetünnis allveelaeva. Mängis, mängis ja tüdines ära. Lonkis aeda vanaema juurde. Vanaema korjas punaseid sõstraid. Korjas, korjas, kuid ära ei tüdinenud.

«Mis sa nendest marjadest teed, vanaema?» päris Jüri.

«Moosi ja mahla! Mahla ja moosi!» ütles vanaema, vaatas siis üle prillide Jürile otsa ning lisas: «Aga ega need päris harilikud marjad olegi...»

«Missugused siis?» küsis Jüri.

«Noo-oh...» venitas vanaema. «Nende marjadega on niisugune lugu, et... need pidid tubliks ja töökaks tegema.»

«Kas siis, kui süüa?» usutles Jüri.

«Ei söömisest kasu ole! Neid tuleb korjata — muidu ei aita,» seletas vanaema. «Moos ja mahl mõjuvad küll ka süües hästi, aga ikka neile, kes enne marju on korjanud...»

Jüri kuulas vanaema jutu ära, läks näost punaseks ja asus kiiresti appi korjama.

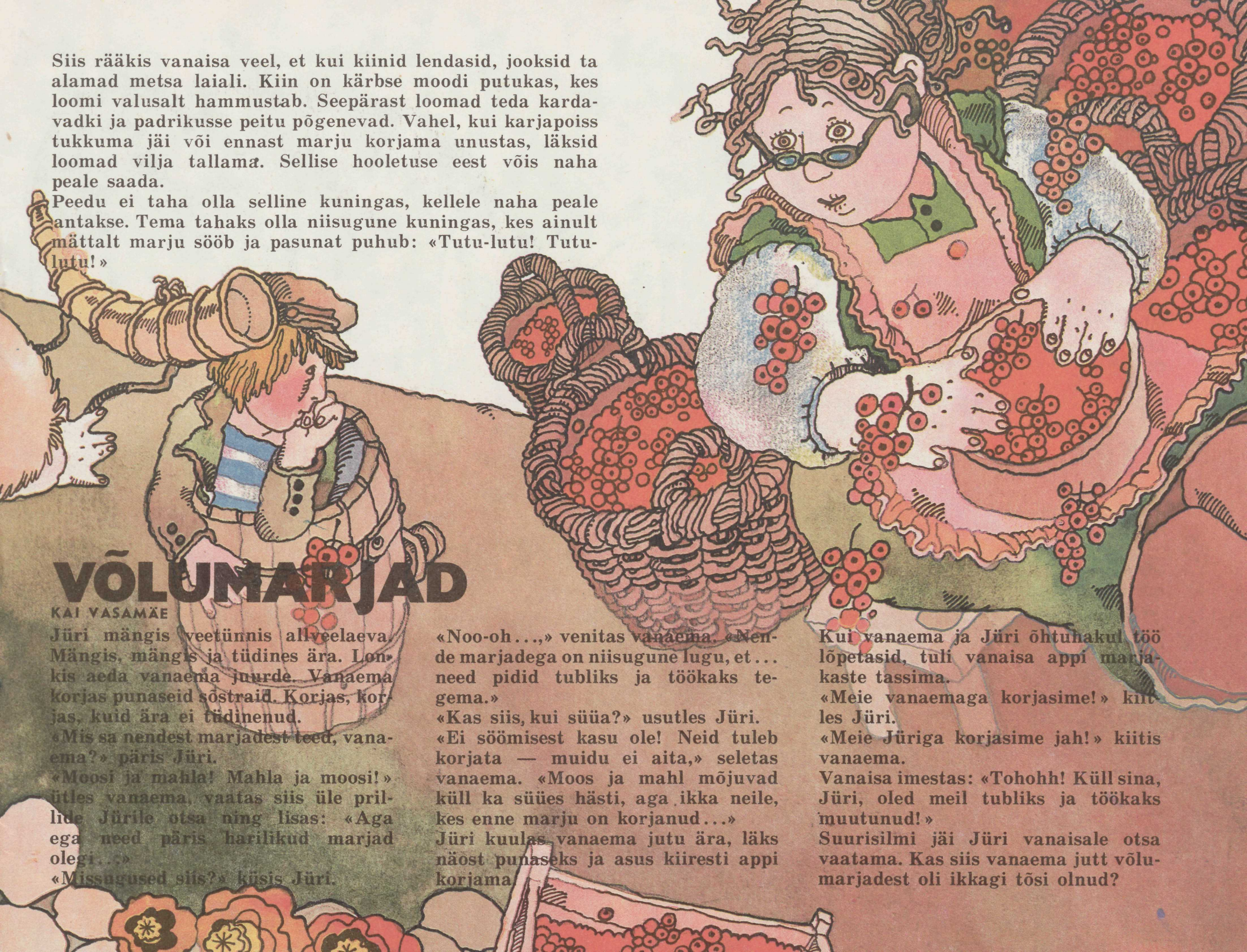
Kui vanaema ja Jüri õhtuhakul töö lõpetasid, tuli vanaisa appi marjakaste tassima.

«Meie vanaemaga korjasime!» kiitles Jüri.

«Meie Jüriga korjasime jah!» kiitis vanaema.

Vanaisa imestas: «Tohohh! Küll sina, Jüri, oled meil tubliks ja töökaks muutunud!»

Suurisilmi jäi Jüri vanaisale otsa vaatama. Kas siis vanaema jutt võlumarjadest oli ikkagi tõsi olnud?

REBANE

AHMET MÄMMEDOV
Turkmeeni kirjanik

TA ELAB PRAEGU MEIE LOOMAAIAS,
KUID VABADUSES AINA KÜLA PIDI
TA RINGI LONGERDAS, VA KANAMAIAS.

ÕÖD-PÄEVAD MUUDKUI KANAKARJA PASSIS
JA KÜLA KOERI VEDAS NINAPIDI,
KUI KANU ÕUOLT OMA URGU TASSIS.

NING SELLEST, KUI TA RÕÖVLITEMPE TEGI,
ME ISA MÕNDKI HUVITAVAT TEAB
JA PAJATAB NÜÜD MEILE, LASTELEGI.

REIN PUURIS KÜKITAB NÜÜD VAGURANA.
ME ISA ÜTLEB: «KÜLL TA MEELES PEAB,
ET MEILEGI TA VÖLGNEB ÜHE KANA.»

Tõlkinud HELVI JÜRISSE

Illustreerinud HELDUR LARETEI

Hiire paadisõit

HANDI MUINASJUTT

SUURE JÕE KALDAL ELAS VÄIKE HIIR. KUI KEVAD TULI, TAHTIS HIIR
KALA PÜÜDA. AGA KUST PAATI SAADA! HIIR LEIDIS PÕÖSA ALT PÄHK-
LIKOORE, VÕTTIS PUUPILPA AERUKS JA JUBA TA SÕITIS MÕÖDA JÕGE:
SÕITIS HIIR MÕÖDA JÕGE JA LAULIS:

«PÄHKLIKOOR ON PAADIKS MUL,
AER KÄIB VETTE SULL JA SULL.»

KALDAPEALSEL OLI KÜLA, KÜLALAPSED HIIRELE HÜÜDMA:
«UU, HIIREKE! TÕMBA KALDALE! ME PAKUME SULLE PIRUKAT.»
«MIS PIRUKAT!»
«HAUGILIHAPIRUKAT.»

«EI HOOLI,» VASTAS HIIR JA SÕUDIS EDASI. ISE LAULIS:

«PÄHKLIKOOR ON PAADIKS MUL,
AER KÄIB VETTE SULL JA SULL.»

TULI TEINE KÜLA. JÄLLE LAPSED HÜÜDMAS:

«HIIREKE, UU! SÕUA KALDA ÄARDE, SAAD PIRUKAT.»

«MIS PIRUKAT!»

«PARDILIHAPIRUKAT.»

«EI HOOL!» VASTAS HIIR JA AERUTAS EDASI.

KOLMANDA KÜLA LAPSED SAMUTI KÕIK JÕE ÄÄRES.

«HIIREKE, TULE MEIE JUURDE. KINGIME SULLE PIRUKA.»

KES JOONISTAB PAREMINI?

KORD JÖELE ÜTLES ORUN*:
«MIKS MUIDU VULAD SIIN
MA JOONISTAN SU ÜLES
JA SEINA PEALE VIIN.»

NING PABERI TÕI ORUN
JA PLIIATSIDKI TÕI,
NEID TERITAS TA HOOLSALT,
SIIS PILGU VEELE LÕI.

SEAL VAIKSEST VETEPEEGLIST,
JA MITTE PABERILT,
NOORT JOONISTAJAT VAATAS
TA ENDA TÄPNE PILT.

* loe: oorun

«MIS PIRUKA!»
«KALAMARJAPIRUKA.»
«NÄM, NÄM, NÄM,» HAKKAS HIIREL SUU MATSUMA.
«SEDA TAHAN KÜLL.»
SÕUDIS HIIR KALDA ÄARDE, SÕI PIRUKAT, NII ET KÕHT LÄKS ÜMMAR-
GUSEKS. ÄKKI KUULEB, LAPSED HÜÜAVAD:
«HIIREKE, HIIREKE, VOOL TAHAB SU PAADI ÄRA VIITA!»
SIBAS HIIR PAATI PÄÄSTMA, JALG JÄI JUURIKA TAHA KINNI.
KUKKUS MATSTI MAHA, LÕI KÕHU LÕHKI.
«TÜDRUKUD, TÜDRUKUD,» PISTIS HIIR KISAMA.

«TOOGE RUTTU NIITI-NÖELA, MUL LÄKS KÕHT LÕHKI!»
TÕID TÜDRUKUD NIIDI-NÖELA, ÖMBLESID HIIRE KÕHU KINNI.
HIIR VÕIS JÄLLE EDASI SÕITA.
ISTUS HIIR UUESTI OMA PAADIS, TÕMBAS AERUGA KORD ÜHELET,
KORD TEISELT POOLT.
KUID LAULISU ENAM EI OLNUD. AINULT VESI LAULIS PAADI EES:
«MULL, MULL, MULL.
SULL, SULL, SULL.»

Lastele jutustanud JAAN RANNAP

Tere, laine!

ENO RAUD

Mudakukk

Porikärbse porin

TERE, LAINE,
MERELAINE,
MERELAINTEPERE LAINE!
SIND MA TULIN PALUMA:
TAHAKSIN SULT KALU MA!
LASE MIND KA UJUMA,
SIIS SAAN RÖÖMSA TUJU MA.
SA VIST EI PAHANDA JU, EGA,
KUI UJUN VÕIDU KALADEGA!

SEAL, KUS SINAB METSATUKK,
ELAB, ISE VAIT KUI SUKK,
PORILOMBIS VÄIKE KUKK,
KES EI OLE ÜLDSE KUKK,
VAID ON HOOPIS MUDAKUKK,
KES ELAB PORIS, VAIT KUI SUKK,
SEAL, KUS SINAB METSATUKK.

PORIKÄRBES PORISES,
PORISES JA LORISES:
«ELAMA PEAN PORI SEES,
PORI SEES JA LORI SEES.
AGA KUI EI OLEKS PORI,
KUI EI AJAKS KEEGI LORI,
SIIS MUL POLEKS ÜLDSE VIST
ILMAS ÕIGET OLEMIST,
ELU OLEKS KOLE VIST.»

Pullimullikad

Haugid ja havid

Siga õuel

PULLI-
MULLIKAD
ON VÄGA VALLATUD.
KÕIK ÕUEMURU NEIL
ON ÄRA TALLATUD.
KUID MIDAGI
EI OLE PARATA,
SEST NEILE MEELDIB
RINGI KARATA.
MÕNI PULLI-
MULLIKAS
ON KURIGI,
NII ET TAL VIHAST
KUMMI KISUB
TURIGI.
SEKS PUHUKS AGA VARU
OIDU SA
JA PULLI SARVEDE EEST
HOIDU SA.

SEAL, KUS SILMAPIIR ON KAUGE,
UJUB MERES MITMEID HAUGE.
SEAL, KUS SINAB KALDASAVI,
UJUB AGA MITU HAVI.

MIS ON VIGA TUBLIL SEAL
JALUTADA ÕUE PEAL!
RAHULIK ON OLLA SEAL,
SEAL POLE MISKIT HÄDA SEAL.
NING MÕTLEB ENDAMISI SIGA:
«EI OLE ELUL MISKIT VIGA.
ON SEITSE VIGA PAHAL SEAL,
KUID POLE ÜHTKI VIGA HEAL.»

Rootsi kirjaniku Gösta Knutsoni lasteraamat «Pelle Tõmpsaba seiklused» kuulub nende raamatute hulka, mida mitmed põlvkonnad rootsi lapsi on mõnuga lugenud. Varsti saavad kassipoeg Pellega tuffavaks ka meie lapsed — kirjastusel «Eesti Raamat» on teose käsikiri juba trükkivalmis.

PELLE KUSTUTAB TULEKAHJU

Tõlkinud HILDA TIIDERMANN

Pelle korv koliti õhtul kööki, sest karistuse pidi ta ju saama.¹ «Ole nüüd siin pikali ja mõtiskle oma pattude üle,» ütles talle Brigitta emme. «Jah, olgu peale, ega köögiski pole midagi viga.» Ja Pelle tõmbus korvis kägarasse ning tundis ennast päris hästi. Nüüd oli nii, et Brigitta emme pidi õhtul mõned taskurätid triikima. Ja kujuta ette, ta unustas juhtme kontaktist välja tõmbamata, kui köögist ära läks.

Triikraud läks ikka kuumemaks ja kuumemaks. Pelle ärkas vastu ööd ja tundis iseäralikku lõhna. Miski suitses koledasti. Pelle vaatas ringi. Ja siis ta nägi, et triikraua-alune laud on täitsa läbi põlenud, taskurätid hõõgusid ning ajalehtedest tõusis suitsu.

Äkki lahvatas suur leek ja see hakkas hirmsa hooga laiali minema. Tuli napsas kardinaid ja peagi lõõmas kogu köök heledasti.

Nüüd tuli Pellele elu sisse. Ta tormas hirmust aru kaotanult edasi-tagasi. Kuskilt ei saanud välja: kõik ukSED olid kinni. Siis laskis Pelle kuuldavale oma kõige kõlavama hädakräunumise. Kui sa oled kunagi kuulnud ühte korralikku kassi kräunumist, siis võid sa vahest ette kujutada, kuidas Pelle nüüd karjus.

Brigitta issi ärkas ja Brigitta emme ärkas.

«Kohutav, mis hirmsat häält see kass teeb,» ütles issi. «Mis temaga küll lahti on?»

«Sa pead ikka vaatama minema,» ütles emme. «Ehk on köögis vargad.» Issi tõmbas sussid jalga ja läks vaikselt välja. Võib arvata, et ta kokkus ära, kui köögiukse lahti tegi ning suits ja tuli talle vastu löid. Pelle ei venitanud plehkupanemisega hetkegi. Brigitta issi tormas telefoni juurde ja kutsus tuletõrje välja. Nüüd läks lahti! Tuletõrje tuli huilates, kogu maja oli korruga ärkvel, rullkardinaid tõmmati üles, aknad lükatid lahti, pead pisteti välja. Noh, ega see tulekahju nii ohtlik olnudki. Tuli ei jõudnud köögist kaugemale. Tragid tuletõrjujad kustutasid selle kiiresti ära.

Järgmisel päeval oli Pelle austamispidu. Kassipoeg sattus päris segadusse, sest kõik muudkui paitasid ja patsutasid ning kutsusid teda tubliks miisuks. Pärast lõunat kogunes kogu pere elutuppa. Kõik olid Pelle meelest väga pidulike nägudega. «Mis neil küll viga on?» mõtles ta Brigitta süles istudes. Issi istus klaveri taha ja mängis ühe marulise marsi.

Illustreerinud PIRET SELBERG

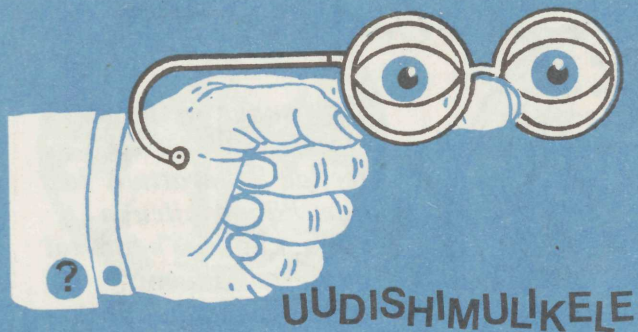
«See küll kuigi kaunilt ei kõlanud,» arvas Pelle. Ent siis sättis Brigitta ennast koos Pellega keset tuba issi ette seisma. Too lausus pühaliku häälega:

«Kallis Pelle! Sina hoidsid täna öösel oma vilka vahelesegamisega ära ränga tulekahju. Selle eest autasustan ma sind nüüd medaliga.»

Ja ta kinnitas Pelle siidpaela külge kuldse medali. Sellel oli kiri «Kiiduväärt tegude eest». Brigitta oli medali kahekümne viie ööri eest mänguasjade peest ostnud. Siis puhus Olle jõuluningiks saadud trompetit ja issi surus PELLE kätte.

Pelle arvates oli see kõik veidike veider, aga tal oli muidugi uhke tunne. Ent kõige suuremaks autasuks oli tass rammusat rõõska koort, mida ta hiljem oma roospunase suuga sõi, nii et pritsmed igasse kaarde laiali lendasid.

¹ Eelmises peatükis ajas Pelle laual vaasi ümber.

UUDISHIMULIKELE

KUS HAKATI PIDAMA LAULUPIDUSID!

Saksamaal üle saja aasta tagasi, 1845. aastal. Eesti esimene laulupidu toimus viisteist aastat hiljem Tartus. Seal laulsid ainult meeskoorid. Praegu peetakse üldlaulupidusid iga viie aasta tagant. Lastekoorid hakkasid laulupidudest osa võtma seitsekümmend aastat tagasi. 1960. aastal sai valmis Tallinna laululava. Sellele mahub korraga kolmkümmend tuhat lauljat. Laululava juurde kuulub ka 42 m kõrgune peotule torn.

KUI VANA ON TALLINNA LINNAMÜÜR?

Tallinna all-linna ümbritsev hall paekivist linnamüür on juba üle kuuesaja aasta vana. Linnamüür on vana Tallinna suurim ehitis. Aegade jooksul on müüri ehitatud ikka pikemaks, kõrgemaks ja paksemaks. Tänapäevani säilinud müüri pikkus on ligi kaks kilomeetrit, järel on ka 26 torni ja osaliselt kaks väravat.

MIDA SIPELGAD SÖÖVAD!

Sipelgaid on palju liike. Meie metsade tuntumad sipelgad on punakaspruunid metsakuklased. Küllap sa oled neid ja nende kõrgeid okastest ehitatud kuhilpesi näinud. Sipelgad söövad lehetäide eriti si, mis sisaldavad suhkrut ja teisi toitaineid. Metsakuklased kaitsevad seepärast lehetäisi vaenlaste eest ja isegi kasvatavad neid. Sügisel korjavad sipelgad lehetäide mune ja peidavad need oma pesa. Kevadel soojade ilmadega tassivad nad noored lehetäid välja sööma, õhtuti aga viivad koju, kuni ööd muutuvad soojaks.

Illustreerinud PIRET SELBERG

MIDA NIRK SÖÖB!

Linde, linnumune, putukaid, jäneseid, rotte, põldpüüsid, kanu. Toitu otsib nirk enamasti öötundidel. Nirgi kuulmine ja nägemine on nii teravad, et raske on talle ligi pääseda. Nirgid elavad põldude lähedal, sest seal on rohkesti hiiri ja rotte. Pesa teeb ta puuõõnsusse, kivihunnikusse, puuriita või vanadesse varemetesse. Suvel on nirgi selg punakaspruun, rind, kõht ja tagakäpad on valged. Talveks muutub nirgi karv üleni valgeks.

KUI KAUA PEAB KEETMA JAANALINNUMUNA?

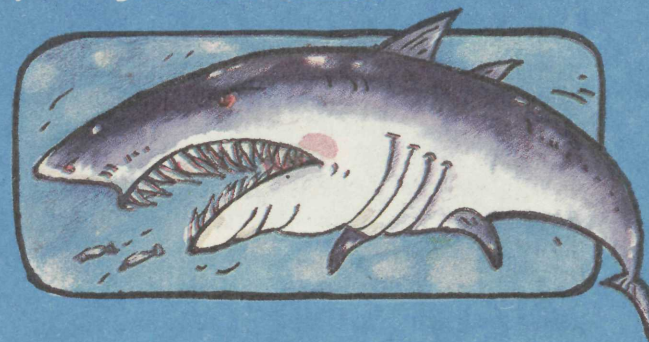
Kuni 40 minutit. Jaanalinnumuna on 15—17 cm pikk ja tema läbimõõt ulatub 10—15 cm. Sellepärast keetmiseks nii palju aega kulubki. Palju väiksema kanamuna saab parajaks keeta palju lühema ajaga — kuni kuue minutiga. Kõige väiksema muna muneb koolibri, kes elab Lõuna-Ameerikas. Tema muna on kuni 1 cm pikk.

KAS SIILIPOJAD SÜNNIVAD OKASTEGA!

Ei sünni. Sündides on siilipojad pimedad ja paljad. Okkakesed ilmuvad neile selga mõne tunni pärast. Algul on need väikesed ja pehmed. Täiskasvanud siili kaitseb 16 tuhat 3 cm pikkust väikest nõelakest. Siilipojad saavad oma emade käest piima nagu väikesed lapsedki. Kuid juba paarikuuselt peavad nad hakkama endile ise toitu otsima.

MISSUGUSED HAMBAD ON HAIL!

Hai lõugade sisepind on hammastega nagu üle külvatud. Hambad asetsevad korrapärastes ridades ja on teravikkudega tahapoole suunatud. Nii saab saaki paremini kinni hoida. Esimestel hambaridadel tuleb teha kõige kõvemini tööd. Sellepärast need vahetuvadki kogu eluaja. Esimene rida langeb välja ja tagantpoolt liiguvad uued asemele.

KUST SAAVAD MÜRKMAOD OMA MÜRGI!

Mürk on madude sülg. Mürki valmistavad veidi teistsugused näärmed kui sülje omad. Mürghambasse läheb mürk selleks otstarbeks oleva soonekese kaudu. Mürki eritub ainult hammustamise ajal.

Aafrikas kasutavad mõned maod mürki väga osavalt sülitamiseks. Näiteks kobrad võivad sülitada kuni nelja meetri kaugusele. Kui mürk satub mõnele väiksemale loomale silma, ninna või suhu, siis loomakesed hukuvad. Selline kaugrelv on palju ohtlikum kui mürghammas.

Peole

Juulikuu särav ja hele,
meeldivalt soe on ilm.
Sammume suurele peole,
kõigil rõõmsalt säramas silm.

Seljas meil kirevad seelikud,
kergelt hüplemas laval me jalg.
Kõik oleme ülemealikud,
erutusest punetab palg.

Laul kaugele rõkkab,
pidu täies hoos keeb.
Rõõmu suurendab veel
uus lava me ees.

KRISTIINA LAAS,
Valga 1. Keskkooli
II klassi õpilane

Mul on

Mul väikene õeke,
kes siputab sängis.
Mul vanem õde,
kes temaga mängib.
Mul hellitav isa,
kes vahel ka riidleb.
Mul hoolitsev ema,
kes parandab riided.
Mul väike nukuke, karu ja tüger,
neist lohutust leian,
kui isa mind riidleb.
Ja ongi vist kõik,
mida vajab üks laps,
kes igati krips ja igati kraps.

LUCIA AŠMARINA,
Tamsalu Keskkooli
III klassi õpilane

Kodu

Kodu on mul Eestimaal.
Siin on ema-isa ka,
väike vend ja sõbrad head —
palju olema neid peab.

Alati siin tuju hea,
rõõmus meel ja püsti pea.
Kohti häid võib palju olla.
ikka tahan koju tulla.

KATI ERME,
Tartu 2. Keskkooli
II klassi õpilane

Kellapäkapikk

Ühe suure kella sees
elas päkapikumees.
Kellal kellarattaid ta
ajas käima kiiruga.
Juba kümme kella tal
oli seinas üleval.
Aina parandama peab —
igal kellal ise vead.
Kuid see kellapäkapikk
oli hoopis Seene-Mikk.

MARGUS ADEROV,
Viimsi Keskkooli
0-klassi õpilane

«Kirsiaias» — joonistanud Tiina Tint Pärnu 9. 8-klassilisest koolist.

Vanaema kooliaeg

Vanaema jutustas oma kooliajast.
Ta rääkis, et kui tema koolis käis,
olid koolimajad väikesed. Koolivormi
ei olnud, lapsed käisid erinevate riie-
tega. Ka raamatuid ja vihikuid oli
vähe. Lapsed hoidsid neid hoolega.
Kõigil ei olnud isegi koolikotte, raa-
matud olid rätiku või püksirihmaga
pambuks seotud. Koolis sooja sööki ei
saanud, igapäev oli oma võileib kaa-
sas. Ka elektrit ei olnud. Õpiti pet-
rooleumilambi valgel. Kuid sellegi-
poolest tahtsid lapsed koolis käia ja
targaks saada.

KALLE ADLER,
Tamsalu Keskkooli
III klassi õpilane

Pärna ei ole sugugi raske ära tunda. Südamekujulisi lopsakaid lehti pole ühelgi teisel puul. Suure pärna lähedust võib aimata isegi silmad kinni, lõhna järgi. Puu õitest hoovab tugevat nektari hõngu. Kellel on nohu, saab õitsva pärna olemasolust teada kõrvade abil. Puu lai võra helab mesilaste ja teiste putukate suminast. Pärn annab suve südamele magusa maigu. Hilise õitseja juurde kogunevad kõik nektarit jahtivad putukad.

Lõuna-Eestis puhkevad pärnad õide tavaliselt juulikuu esimesel nädalal. Ligi kümne õitsemispäeva jooksul koguvad mesilased ühelt puult mitme kilogrammi mee jagu nektarit. Pärna helekollast tugevasti lõhnavat mett peetakse meesortide seas üheks paremaks. Eestist paar tuhat kilomeetrit ida pool, Kesk-Volga ja Uuralite kandis, kasvavad Nõukogude Liidu suurimad pärnametsad. Seal viiakse pärnade õitsemise ajaks metsadesse mesipuud.

Lähedalt vaadates näeb pärnaõisi välja justkui kahvaturoheline täht. Õiel on viis kroonlehte. Teiste taimede õitest erinevalt on pärnaõiel kandleht. See on varre külge kinnituv lapse väikese sõrme pikkune kitsas leheke. Kui vili on ükskord küps ja pudeneb puult, on see leheke purjeks, mis vilja puust eemale kannab.

Pärnaõisi tasub koguda. Kuivatatult on need ravimiks. Korjates tuleb vaid meeles pidada, et õisi ei võetaks teedeäärsetelt ega linnapuudelt. Need võivad olla saastatud. Pärnaõietee aitab üle saada köhast, nohust ja teistest külmetushaigustest. Kas on sellest, et pärnaõied endasse rohkesti kesksuvisit leitsakut koguvad või millestki muust, aga igatahes paneb see tee kõvasti higistama. Rüüpad hämaral aastaajal

Pildistanud HENDRIK RELVE

PÄRN

HENDRIK RELVE

helekollast jooki ja tahtmatult meenub pärnade õitsemise aeg. Lõhn, mis tassist tuleb, on sama, mida tundsid puu otsast õisi noppides. Pärna rahvakeelne nimetus «niinepuu» näitab, et vanasti oli puu kuulus niine andja. Niin on koore siseimine, hästi painduv ja sitke kiht. Niin oli inimesele nõõri ja köie eest. Pärnaniinest punuti märke, matte ja viiske. Viisud olid rahvale tähtsaimateks suvisteks jalanõudeks. Iga nädal tuli jalga panna uus viisupaar, sest palju kauem need jalavarjud vastu ei pidanud. Mõelda, kui palju pärnapuid tuli paljaks koo-

rida, et kogu rahvas saaks suviti viiskudes käia. Hele, kerge pärnapuit on olnud hinnatud ka puunikerdajate hulgas. Võimsaid ja vanu pärni on rahvas hoidunud raiumast. Pärn võib sirguda sama vägevaks ja elada peaaegu niisama kaua kui tamm. Sääraseid puid peeti vanasti pühaks. Eesti kõige suurem pärn kasvab Rapla rajoonis Sipa külas. Selle tüve ümbermõõt on peaaegu 9 m ja vanus 400 aastat. See puu on looduskaitse all. Asendamatu on harilik pärn linnas. Puu annab rohkesti varju ja talub hästi kärpimist ning saastatud õhku.

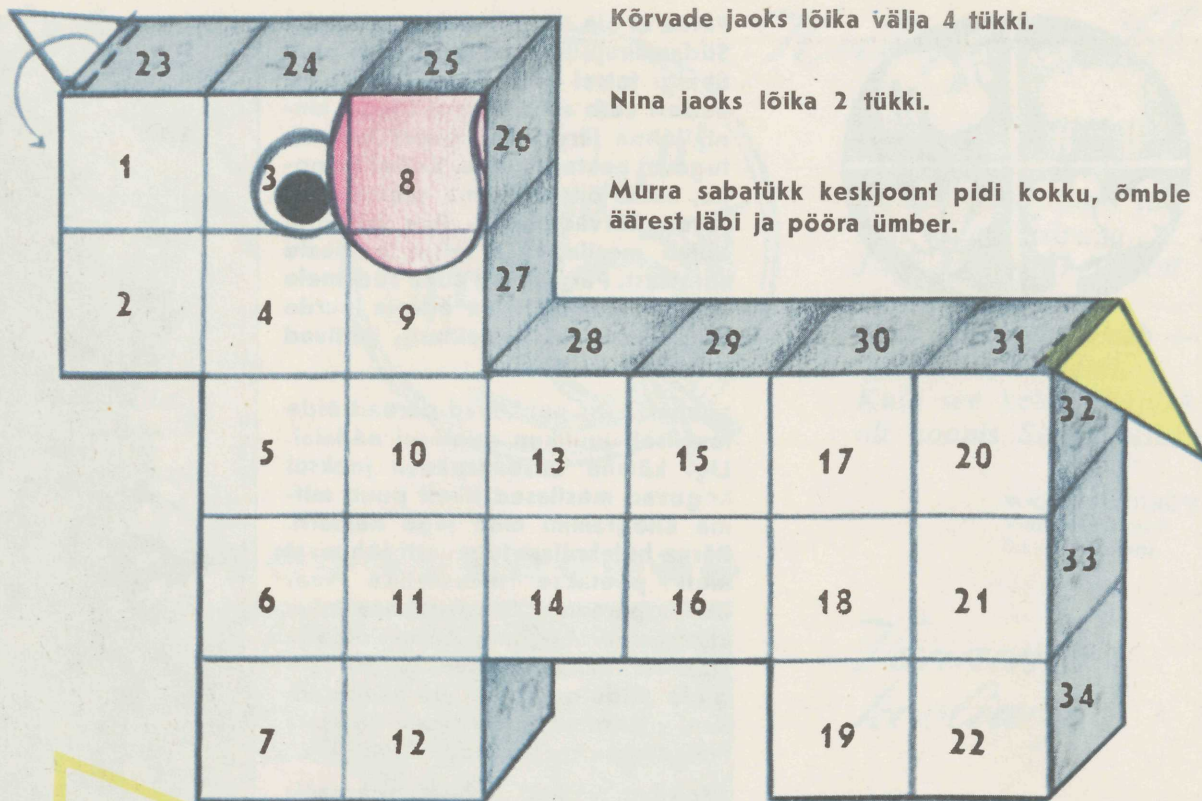

Pildistanud TIIT KOHA

JAHIKOER

Palu emalt riidelappe, vali need, mis materjali ja värvi poolest sobivad, ja lõika välja 70 ühesuurust ruudukujulist tükki. Koera suurus oleneb ruudu suurusest. Keskmise suurusega koera saame, kui ruudu külg on 7 cm. Koera kõrvade, saba ja nina jaoks on antud lõige. Kõigepealt õmbleme kokku koera küljed. Ruudud 1—2, 3—7, 8—12, 13—14, 15—16, 17—19, 20—22 õmbleme ribadeks kokku. Kui õmblid saadud ribad joonise järgi kokku, saad valmis koera küljed. Kõrvad traagelda kaheksanda ruudu külge.

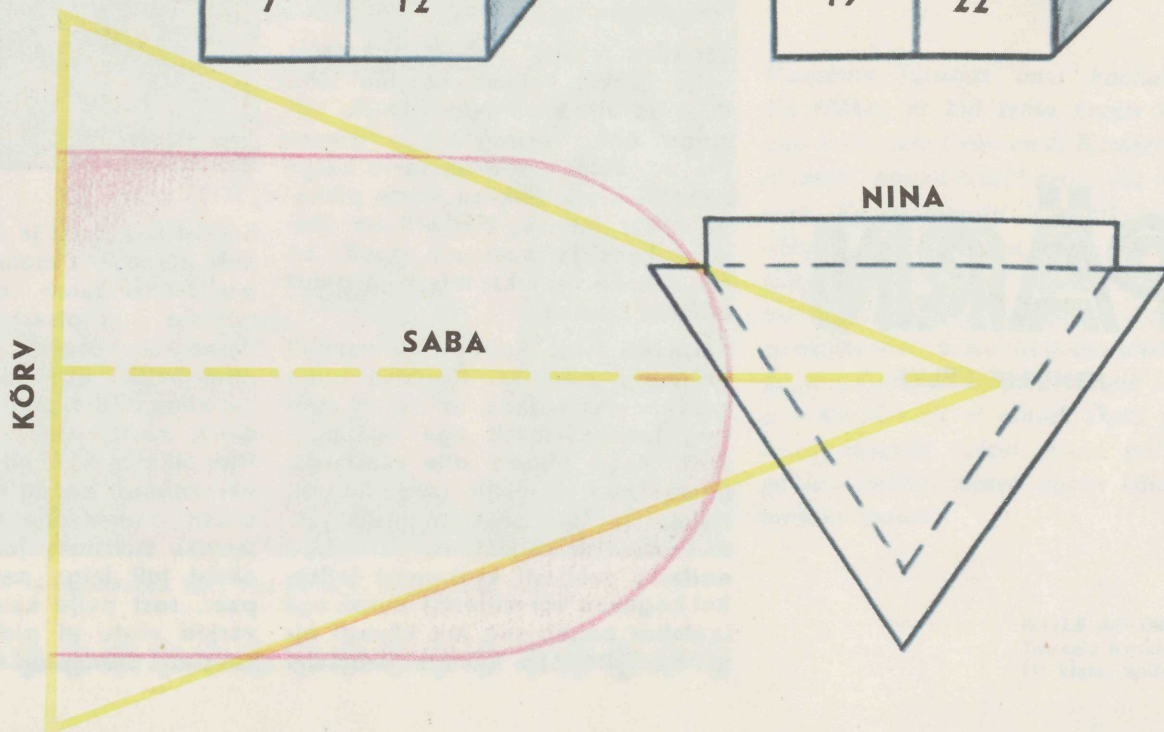
Nüüd õmbleme ülejäänud 26 ruutu pikaks ribaks. (31. ja 32. ruudu vahele õmble saba.) Saadud riba õmbleme koera külgede vahele. Käpaotsad jätame ühelt poolt lahti, et koera saaks ümber pöörata ja vatti täis toppida. Lõpuks õmbleme käsitsi kinni käpaotsad, paneme külge nina, valime ema nõõbikarbist silmade jaoks 2 nõõpi ja koer ongi valmis.

Kõrvade jaoks lõika välja 4 tükki.

Nina jaoks lõika 2 tükki.

Murra saba tükk keskjoont pidi kokku, õmble äärest läbi ja pööra ümber.

MIS LINNUD JA LILLED NEED ON!

1									
2									
3									
4									
5									

Lilladest ruutudest selgub, milliste paelte võnkumisel tekib inimese hääl. Kollased ruudud ütlevad, milline maa kuulub lastele.

Joonistanud ELLE TIKERPÄE

RISTSÕNAD.

Paremale:
1 Töö, mida tehakse niidi ja nõelaga. 6 Kasutatakse küttepuude raiumisel. 12 Kõige suurem lind. 13 Päärdeaed. 15 Roomajate liiki kuuluv kann. 17 Kerge sõiduregi. 19 Arv. 20 Kastanipuu villi. 21 Teravili.

Alla:
1 Elukitse. 2 Laevadele valgust näitav torn. 3 Kunstiteos. 4 Tuulepuhang. 5 Kasutatakse ronimiseks. 7 Saadakse auhinnaks võistlustel. 8 Seadeldised raskuste määramiseks. 9 Rõhknael. 10 Riietuse. 11 Lõunamine villi. 14 Kuivatatud viinamari. 16 Aedoa villi. 18 Anum.

1	2				3	4			5
6		7	8	9			10	11	
	12								
13						14			
	15				16				
						17			18
	19								
20						21			

KELLEL ON VIKERKAARESEELIK!

ELKNU Keskmittee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 7 1985. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskmittee Kirjastus. Toimetuse address: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Korkas, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja A. Aare 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, masinakirjutaja-sekretär A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 31. 05. 1985. Trükkida antud 19. 06. 1985. Trükkiarv 72 000. Ofsetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükkipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingivärvitoimiseid 8,0. MB-07219. Tellimise nr. 2082. EKP Keskmittee Kirjastuse trükkkoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel ASTA VENDER! joonistus «Pidupäev»

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090, Пärnu mnt. 67-a. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пärnu mnt. 67-a. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 72 000. Заказ 2082.

Leia sellelt pildilt 30 N ja 14 O-tähga
algavat sõna.
Joonistanud ANNE AARE
ИНДЕКС 78231
HIND 20 KOP.